

COL·LECCIÓ
t a l e i a

EXPERIÈNCIES
DE
PEDAGOGIA SOCIAL

FUSTALL

5

Amb la col·lecció d'opuscles TALEIA la Fundació Serveis de Cultura Popular pretén fer conèixer les nombroses i variades experiències de pedagogia social que es realitzen al nostre país, sovint poc conegudes i reconegudes.

No és en va que la col·lecció porta el nom de TALEIA: per crear-les i dur-les a la pràctica calen grans dosis d'imaginació, de constància i de solidaritat.

Esperem que la seva publicació fomenti l'intercanvi i impulsi noves iniciatives ●

Colors:

lila: Educació especialitzada

rosa: Animació sòcio-cultural

verd: Educació ambiental

marró: Formació d'adults

blau: Educació en el temps lliure

FUSTALL

COL·LECCIÓ

t	a	l	e	i	a
---	---	---	---	---	---

EXPERIÈNCIES
DE PEDAGOGIA
SOCIAL - 5

**Text redactat per
Joan Francesc Cànoves,
amb la col·laboració de Joan Soler i Amigó,
a partir de contactes amb
Juan Jesús Guerrero, de Fustall**

**© Fundació Serveis de Cultura Popular
Impressió: El Tinter, SCCL
tel. 357 00 50 - c/ La Plana, 8
08032 Barcelona
D.L.: B.10.931-1990
ISBN: 84-404-6772-9**

FUSTALL

Fundació Serveis de Cultura Popular
1990

Pròleg

Davant d'aquest fet, utilitzant la fusta com a mitjà, es constitueix una petita associació de fusteria: **Fustall**.

A l'hora d'explicar què és **Fustall**, cal puntualitzar que com a treball de tipus social la seva realització no és tangible ni a curt ni, molts cops, a mitjà termini. Cal fixar un llarg, sovint llunyà, horitzó final. Els resultats, però, es poden observar a través de l'evolució del procés.

L'objectiu més destacat de **Fustall** és crear entre els seus membres una associació cooperativa, de la mena que sigui. Un procés així és llarg, més encara si es té present de quin tipus de joves es tracta.

El gran objectiu final s'ha anat validant a través del procés seguit, no tan sols en l'obtenció dels coneixements bàsics de l'ofici, sinó pel grau de formació integral que els nois de **Fustall** han assolit.

La responsabilitat, la seriositat, la feina ben feta, la constància, el concepte d'equip, de grup, són valors adquirits per la majoria d'ells.

Fustall és una associació nascuda d'un equip d'educadors de carrer del barri de Lloreda, a Badalona.

Es crea amb l'objectiu de prevenir i de formar humanament i laboralment nois amb una evident problemàtica social: desocupats, amb fracàs escolar, propers al món de la delinqüència i de la drogodependència, amb un contacte constant amb el carrer i molt desarrelats socialment.

La formació, tractant-se de joves desarrelats socialment, ha ultrapassat la pròpia competència de la fusteria i ha apuntat més enllà de l'activitat laboral i d'altres relacionades amb la professió. En aquesta orientació, el projecte **Fustall** ha volgut oferir també un temps lliure alternatiu al que pro-

posa la societat de masses en què vivim.

S'ha potenciat la relació amb d'altres associacions, les sortides i excursions, el contacte amb la natura, les formes de vida diferents de la urbana —agrícoles, rurals—, les activitats esportives, etc.

Amb la voluntat d'actuar preventivament i d'inserir socialment, **Fustall** es

converteix en un centre d'acollida que vol transmetre aquest esperit sobre els qui en formen part. La sortida laboral aconseguida per alguns dels seus components i la formació professional i integral no són aspectes reduïbles a unes dades quantitatives: **Fustall** és un projecte que s'adreça als joves en tant que persones, que influeix, doncs, més enllà del seu àmbit estricte de treball i que apunta cap a un futur possible.

Del taller a l'associació

El projecte **Fustall** presenta quatre etapes en el seu procés i evolució, des de la constitució del taller fins a l'actual procés de transformació i de creixement:

- El taller com a aglutinador.
- L'INEM com a possibilitat de sobreviure.
- La figura del monitor-fuster.
- La marxa del monitor i la crisi.

- Procés de transformació i de creixement.

El taller com a aglutinador

El projecte **Fustall** s'inicia a finals de l'any 1985 a partir de la realitat de degradació social que envolta molts joves del barri i que és constatada pels educadors de carrer.

L'inici de l'experiència la constitueixen uns tallers municipals on una desena de nois d'entre 14 i 16 anys, durant quatre hores diàries, s'inicien en les tècniques de la fusteria.

Els primers elements amb què compta l'educador són un local cedit per l'Ajuntament i les eines bàsiques per al treball amb fusta. Davant dels problemes detectats es pretén aplegar aquests joves en una ocupació diària i a través d'un element que concentri la seva atenció. L'objectiu inicial no és, per tant, aprendre un ofici.

El taller obre cada dia, sense uns horaris fixos però amb continuïtat. L'educador de carrer n'és el motor, però hi ha la voluntat i el desig que els joves que hi participen adquireixin responsabilitat per realitzar les feines del taller. La pròpia capacitat relacional de l'educador el converteix en especialista que realitza la teràpia.

La no existència de tallers especialitzats fa que sorgeixi aquesta experiència impulsada per l'educador de carrer, la qual

inicia una dinàmica que es manté constant durant tot el procés.

L'INEM com a possibilitat de sobreviure

La primera etapa marcada per l'aparició del taller arriba fins a mitjans de 1986, quan s'estableix la continuïtat del taller a través de la col·laboració amb l'Institut Nacional d'Ocupació (INEM).

L'experiència es considera vàlida durant tot aquest temps, però existeixen factors com la manca de maduresa humana i social dels joves que formen el taller i els problemes econòmics i materials, que propicien el canvi de situació. Amb aquesta nova etapa es creu que, a més d'assolir els objectius marcats inicialment, es podran obtenir els recursos materials necessaris i es propiciarà un treball més formatiu i personal als educadors.

La relació amb l'INEM s'estableix a partir de la creació d'un curset de joguines de fusta. L'Administració a través de l'oficina d'ocupació hi aporta el monitor, les eines i el material. El taller inicial amb aquests mitjans assolirà un grau d'especialització, ja que del treball de petits utensilis de fusta es passa a l'elaboració de joguines de fusta.

El canvi es produeix també en la procedència geogràfica dels joves que realitzaran el curset. Els problemes detectats entre diversos joves del barri,

motiu pel qual es crea el taller, hauran d'ésser compartits amb tots els que s'incorporen al curset de l'INEM. La localització geogràfica dels joves ja no serà exclusivament el districte 8è, com a condició requerida per l'oficina d'atur: els joves participants de l'experiència seran d'arreu de Badalona.

Això produirà un trencament amb els qui formaven el taller en un primer moment. S'observa com els joves del barri reaccionen davant del fet que el terreny és ocupat per altres de fora que no havien participat en el projecte. Se senten envaiïts. Això suposarà la marxa de quasi el 50% dels que havien iniciat Fustall. El curset de l'INEM fa perdre en bona mesura la filosofia del projecte. L'experiència tanmateix possibilita la incorporació d'un monitor que desenvoluparà un paper destacat en les properes etapes del projecte **Fustall**.

La figura del monitor-fuster

De la col·laboració amb l'INEM restarà la figura del monitor-fuster, la continuïtat del qual s'aconsegueix gràcies a una partida pressupostària de l'Ajuntament.

L'inici d'aquesta tercera etapa estarà marcada també pel retorn dels joves que inicialment havien format el grup: una vegada finalitzat el curset, el grup de joves es recompon i s'adscriu novament al districte 8è de Badalona.

El monitor, que havia connectat amb la situació i circumstàncies dels nois, passa a ser un dels motors del projecte. Ell es farà càrrec de tot l'ensinistrament laboral i professional del grup. A més, les característiques pròpies de la persona del monitor ultrapassen aquest tipus de funcions i participa en la feina més formativa-pedagògica col·laborant amb l'educador de carrer.

Es produeix també una reconversió de la feina a realitzar. Així doncs, es passa del curset de joguines a l'elaboració de petits elements de la llar (salers, porta-rotlles, etc). Més endavant s'evolucionarà cap a feines més pròpies d'una fusteria professional.

L'obertura a d'altres projectes tindrà lloc a través de la distribució dels primers elements elaborats. Aquesta es produeix a través de la venda dels estris realitzats a la porta del taller o en un mercat que té lloc setmanalment en el barri. D'aquesta manera s'aniran obrint portes a encàrrecs de més magnitud.

L'experiència es troba, per tant, en un dels moments clau de la seva expansió: deu nois incorporats al projecte, locals municipals sense problemàtiques i perspectives de feina amb encàrrecs de certa importància. El monitor restarà incorporat al taller fins al primer trimestre de 1988.

La complementació amb l'educador de

carrer ha encomanat ja al projecte una dinàmica educativa. El monitor transmet, a més de la formació professional, uns hàbits com l'horari, la responsabilitat, el compromís, la feina ben feta com a millor propaganda per a vendre, etc. Monitor i educador es coordinen per transmetre uns mateixos valors: autonomia personal, idea de grup, organització.

La marxa del monitor i la crisi

Problemes de subvenció municipal per al sou del monitor fan que els esforços s'esmercin a trobar una altra forma de finançament. Es continua pensant que la seva aportació és important i encara indispensable a **Fustall**.

Aquesta situació es perllonga durant uns mesos, però finalment, pel març de 1988, s'ha de donar per finalitzada l'experiència del monitor, a causa de la dificultat econòmica, que impedeix que aquest pugui continuar en el projecte.

La quarta etapa, doncs, vindrà marcada per l'abandó del monitor-fuster com a guia o punt de referència i la posterior crisi, i pel procés de transformació i de creixement que després s'experimenta.

En un primer moment l'educador de carrer esmerça moltes hores en l'associació. S'intenta que la dinàmica professional i la distribució de feines segueixi en mans dels nois, de manera

que no es produeixi un trencament amb l'etapa anterior, donat l'important grau d'educació professional-laboral i humana que en el transcurs dels darrers anys havien adquirit a través del projecte.

El període s'inicia amb una crisi important. La seguretat que a tots aportava el monitor s'enfonsa. Durant les setmanes posteriors a la marxa d'aquest davallarà el ritme productiu, fins es rebutjaran comandes, tot i el coneixement i ús de la tècnica per realitzar-les que els nois de **Fustall** tenien adquirida.

Procés de transformació i de creixement

Si la crisi se supera i s'arriba a iniciar un procés de creixement és, en gran mesura, obra de la tasca realitzada per un dels joves integrants de l'associació. Aquest, gràcies als coneixements adquirits a través del monitor i a la seva pròpia personalitat, imprimeix seguretat en els companys i possibilita la realització de les feines encarregades.

No es converteix en un líder indiscutible, ni pren distància respecte als companys de grup, però ofereix continuïtat a l'experiència i anima els seus companys a partir de la idea de l'autono-

mia del grup. Es converteix, per tant, en continuador de l'esperit que imprimeix el monitor. L'impuls d'aquest esdevé vital per a la continuïtat del projecte.

L'experiència pateix també durant aquest any la marxa d'alguns dels elements humans per causa de problemes no derivats de **Fustall**, com el servei militar o la consecució de treball professional amb remuneració fixa i amb seguretat temporal. La marxa d'aquests nois i la seva substitució es fa més difícil sense el monitor, ja que no existeix de manera tan definida el punt de referència que en el seu moment aglutinava aquests canvis i disminuïa els seus efectes.

Això, a més de coincidir amb la normalització de la feina i dels encàrrecs, incidirà en la generalització de l'esperit d'autonomia del grup. Aquest darrer aspecte es potencia a partir de la informació facilitada per gent vinculada a associacions o cooperatives semblants a **Fustall** i que ofereixen i expliquen el seu procés.

En l'actualitat el grup es manté amb 5-6 persones que ocupen el soterrani d'una antiga escola cedida per l'Ajuntament. El projecte de creació d'una cooperativa a partir del conjunt humà existent a **Fustall** és encara vàlid. Potser és il·lunyà, però no irreal.

Context de l'experiència

ment i dotar-los de punts de referència.

La idea inicial va adreçada a nois de 15-16 anys, amb les característiques anteriorment exposades. La pròpia evolució de l'experiència situarà l'actuació en nois de més edat.

En aquests moments se situa en una banda que va dels 15 als 25 anys, amb especial incidència en les edats de 17 a 20.

Els promotors

Els promotors de **Fustall** són els educadors de carrer i els components del SAP (Servei d'Atenció Primària) del districte 8è de Badalona. El SAP segueix essent l'ànima del projecte, tot i l'autonomia adquirida en aquests moments per l'equip.

Els destinataris

Els destinataris del projecte són joves amb problemes de fracàs escolar que passen la majoria de les hores de lleure al carrer, amb pocs recursos, desocupació professional, desestructuració de la seva personalitat i envoltats d'ambients propers al món de la delinqüència.

Adreçat a nois de 17 a 20 anys, no pretén crear cap "ghetto", i aquest és el motiu pel qual s'intenta inserir-los social-

El punt de referència és sempre l'educador de carrer que inicià l'experiència, tant dels nois integrants com dels components del SAP en el seguiment de l'actuació.

La feina dels educadors deriva cap a una especialització: l'educador de carrer ha de detectar el problema i traspassar-lo a d'altres nivells especialitzats on s'intenta fer-hi front.

Davant l'absència d'una atenció especialitzada dels Equips d'Atenció Primària (EAP) els educadors de carrer creen, en aquest cas, un taller i es converteixen en els seus impulsors.

El SAP, doncs, passa a realitzar teràpia més enllà de la funció educativa que li és pròpia.

Concreció sociològica de l'experiència

Fustall se situa al barri de Nova Llore-
da, un dels quatre barris del districte 8è
de Badalona, juntament amb els del
Fondo, el Puigfred i Llorede.

El lloc escollit per a portar a terme el
projecte ha estat un encert des del punt

de vista professional, donada la manca-
ça de fusteries a la zona i la comanda
existent.

Nova Llorede és la zona més habitada
del districte, destinada majoritàriament
a residència i amb una quasi nul·la zo-
na industrial. La densitat d'habitants per
hectàrea és de prop de 442 persones (la
mitjana d'habitants per hectàrea de Ba-
dalona és de 107).

La població del barri se situa en una
mitjana de 35 anys. El 63% té l'escola-
ritat primària, gairebé la meitat de la
qual de forma incompleta.

Objectius

mer gran objectiu que es marca **Fustall** és d'incidir en un conjunt de joves propers als móns delictius: l'ambient extern en què es troben els decanta cap a situacions d'aquest caire.

Prevenció-inserció

La figura de l'educador davant l'absència de serveis especialitzats o, si més no, quan aquests són producte d'iniciatives privades, no és suficient per desenvolupar un pla de prevenció sobre els problemes explicats. Cal l'actuació d'altres elements que possibilitin aquesta feina alhora de prevenció i d'inserció d'aquests col·lectius en el conjunt social que els envolta.

El taller, per tant, resultarà una eina de treball en mans de l'educador. La fusta, un mitjà.

Es facilita als nois una dedicació no exclusivament adreçada a l'aprenentatge d'unes tècniques, sinó a una formació integral.

En plantejar-se la creació d'algun recurs per intervenir sobre els problemes, es va veure en el taller un mitjà adequat: es va optar pel treball amb fusta, valorant les possibilitats creatives i el caràcter atractiu del material.

Formació

Es parteix d'uns joves amb actituds i conductes que no encaixen en la socie-

La finalitat del projecte **Fustall** apunta a l'assoliment de tres grans i generals objectius envers els joves que hi participen. Aquests són:

- Prevenció-inserció.
- Formació.
- Creació d'una societat cooperativa.

Utilitzant els termes de prevenció i d'inserció més que no d'integració, el pri-

tat que els envolta i que se situen prop de la marginació. Caldrà, doncs, actuar en diversos camps formatius:

- Conductual.
- Social-comunitària.
- Tècnica de l'ofici.
- Pautes professionals-laborals.

Aquests quatre objectius professionals s'orienten cap a una formació integral.

D'entrada, el plantejament d'uns objectius no obeeix a una estructuració de la formació en fases o etapes, sinó que l'educador s'ocupa de tot indiscriminadament, des dels diferents aspectes que la feina comporta.

La despesa de temps serà considerable a l'inici de l'experiència; posteriorment, l'aspecte formatiu serà compartit amb el monitor fuster. Aquest s'ocuparà dels aspectes tècnics de l'ofici, de la formació professional-laboral, mentre que l'educador de carrer abastarà els camps de formació conductual i social-comunitària.

Els camps d'actuació no seràn tan rígids i tant el monitor com l'educador interrelacionaran les seves actuacions.

Creació d'una societat cooperativa

Passat un primer temps d'impuls de **Fustall**, un dels seus objectius principals serà la creació d'una societat coope-

rativa constituïda pels seus membres.

Fustall, concebut com un centre d'acollida dels joves projectant-se més enllà de la gent que hi participa, s'articula amb la intenció de formar joves en l'esperit cooperatiu. La formació, per tant, s'orientarà a l'assoliment dels valors professionals i humans que tendeixin a la cooperació fins a constituir-se professionalment en una societat cooperativa, dins una opció d'economia social. Es potencia un esperit integrador per tal que la voluntat cooperativa serveixi també als nois que formen **Fustall** d'experiència que els faci capaços d'acollir altres persones amb problemàtica social, com un mètode de prevenció de la delinqüència i la drogodependència.

D'aquesta manera es pretén que el projecte s'obri a la incorporació de nova gent, una vegada que els de dins hagin experimentat una maduració en aquests valors i siguin capaços de fer aquest salt qualitatiu.

Així doncs, per a l'assoliment d'un desenllaç cooperatiu de **Fustall**, s'estableixen unes condicions de funcionament semblants al d'una societat cooperativa. La finalitat és d'adquirir els hàbits de treball i de funcionament que són propis del cooperativisme.

Es dona molta importància a aspectes com els horaris, la responsabilitat i l'assistència, aspectes que en vista a una sortida professional autònoma serien puntals estructuradors d'una integració

laboral. A més, per dinamitzar l'esperit cooperatiu es compta amb el suport i l'assessorament del Departament de Treball de l'Ajuntament de Badalona i amb la participació d'altres col·lectius amb experiències semblants.

Durant aquest període la relació amb entitats i associacions que segueixen un procés semblant o que ja han assolit d'establir-se com a cooperativa és constant. Alhora, aquests testimonis desvetllen en els educadors i els joves una reflexió sobre el fet i els valors cooperatius. Aquesta reflexió i la idea de crear una cooperativa segueixen un camí concurrent, implicant-se mútuament.

El projecte no pot arribar al seu acompliment pel fet de produir-se un trencament del grup humà per causes alienes a l'associació: dos membres de **Fustall** aconseguixen un lloc de treball a fora i uns altres dos s'incorporen al servei militar.

D'aquesta manera s'ajorna un dels objectius més importants de **Fustall** sorgit arran del procés mateix del projecte. L'objectiu, però, resta i es manté en el nou grup de joves, tot i que bona part del treball formatiu i de conscienciació s'ha hagut de començar de nou.

En realitat, la voluntat final de **Fustall** no és de constituir-se en una societat cooperativa, sinó de formar integralment els joves per tal que amb l'experiència adquirida puguin constituir-se ells mateixos en cooperativa. Un cop realitzada aquesta, **Fustall** incorporaria nou jovent i tornaria a iniciar el procés.

En aquest moment, els joves que participen en el projecte veuen clara la possibilitat de crear una cooperativa des d'un punt de vista tècnic, però els costa d'assumir materialment el projecte a causa de la complexitat que comporta. Creuen en el cooperativisme com a sortida, però el projecte és, a hores d'ara, encara poc real.

Programa formatiu

boral de **Fustall** arriba a nivells de funcionament semblants al d'una petita cooperativa de fusteria.

Aquesta evolució és el resultat d'un programa formatiu que contempla diversos aspectes:

- Iniciació laboral.
- Adaptació a les condicions del món laboral:
  - Horari de treball.
  - Distribució de les feines.
  - Economia i repartiment de beneficis.
  - Revisió de la feina.
- Formació professional.
- Formació integral.

Iniciació laboral

La iniciació laboral dels joves integrats a **Fustall** parteix del treball amb la fusta. Un treball que, des de la darrera època d'estada del monitor i en l'actualitat, consisteix en la confecció de petits mobles i estris de la llar, i en l'arranjament de mobles a domicili.

La mateixa realitat de la zona, la pròpia situació dels nois i les disponibilitats de l'equip obliguen al manteniment d'unes instal·lacions poc mecanitzades i a una feina força artesanal. Els encàrrecs vénen a partir de la propaganda que ells mateixos despleguen de boca en boca, a causa de l'absència de fusteries en el barri i procurant ser conseqüents amb la convicció que «la

Abs d'entrar en el món laboral, els joves necessiten una formació per al treball de caire general (horaris, puntualitat, repartiment de les feines, obligacions, conservació del material, responsabilitat, etc), a més de l'adquisició d'unes pautes de conducta de les quals no disposen. Aquestes són bàsiques per a integrar-se en el món laboral.

Posteriorment, el desenvolupament la-

feina ben feta és la millor propaganda».

L'evolució del treball es fa evident quan es comparen els primers objectes realitzats amb els que es fan en l'actualitat. Durant els primers mesos es treballen petits objectes de fusta. El curset de l'INEM ensinistrarà a la confecció de joguines de fusta i permetrà evolucionar en etapes següents cap a la construcció de senzills mobles de bricolatge o a realitzar feines pròpies de petita fusteria.

El perfeccionament professional dels nois s'observa a través de les feines que fan i en les noves demandes que reben de gent a qui ja han fet algun treball professional, en el fet d'anar adquirint una clientela.

La majoria d'aquests demandants són particulars i, en menor mesura, associacions o institucions, ja que moltes demandes per part de l'Administració són rebutjades a causa dels problemes de viabilitat econòmica que provoquen el considerable retard en efectuar els pagaments.

D'altra banda, la feina no es planteja com a negoci sinó com a formació, la qual cosa fa que es treballi a nivells de preus baixos.

Adaptació a les condicions del món laboral

Horari de treball. L'exigència de sotmetre's a un horari de treball s'ha anat

imposant amb la intenció de crear un hàbit laboral comú a qualsevol treball existent en l'actualitat. L'horari és de 9 a 1 del matí cada dia, de dilluns a divendres. Depenent dels encàrrecs, també s'hi assisteix alguna tarda.

Cadascú, sense un control explícit, s'apunta les hores diàries treballades. El volum total d'hores és la base que es té en compte a l'hora de fer la partició econòmica dels guanys.

El control horari ha estat sempre en mans dels propis joves i mai no s'ha observat cap problema ni desviació en aquest aspecte.

En la situació actual l'horari és una mica relaxat, tot i que es manté la mateixa distribució de dies i hores i el compromís de l'assistència diària.

En el moment en què es va veure com un objectiu principal la creació d'una societat cooperativa es va potenciar el tema d'horaris i d'assistència, com un element bàsic de funcionament i un hàbit laboral necessari. La marxa d'alguns membres de l'equip va fer refredar l'objectiu i els horaris van seguir, però de forma menys rigorosa.

Distribució de feines. La distribució de les feines ha estat sempre en mans dels propis nois. Com a responsabilitats internes existeixen encarregats de:

- Obrir i tancar el local.
- L'economia.

- La gestió.
- La conservació dels estris i eines de treball.
- L'adquisició de nou material.

En l'època en què hi havia monitor, aquest repartia les responsabilitats de les feines, vigilant el procés de professionalització de cada noi i tenint en compte les comandes existents. Intentava igualar els nivells i potenciar els aspectes que a cada noi li podien ser més favorables. Actualment, aquestes responsabilitats s'acorden amb l'educador de carrer i l'equip de treball, segons les circumstàncies.

El funcionament professional bàsicament autònom condueix a la repartició entre ells de les responsabilitats externes, sota l'assessorament del noi que amb més aptituds professionals ha agafat el paper de capdavanter. Un fet a tenir en compte és que mai no s'han ocasionat problemes en aquest aspecte.

El fet que mentre el monitor conduïa el projecte ja s'haguessin distribuït entre ells les responsabilitats interiors, ha possibilitat que aquest funcionament no quedés ressentit amb la seva marxa.

La manca del monitor ha creat en l'aspecte distributiu una responsabilitat col·lectiva que ha evolucionat cap a una més gran conscienciació de tots ells.

Economia i repartiment de beneficis. L'existència de diner a repartir a final de mes entre els integrants de

l'equip no ha estat considerat pels educadors més que com un incentiu per la feina ben feta. Els nois no continuen en el projecte pel guany que obtenen, donat que hi ha hagut mesos en què aquest ha estat mínim (10.000 ptes) i que la mitjana mensual se situa lleugerament per sobre d'aquesta quantitat (15.000 ptes).

A molts d'ells aquests diners ja els semblen prou importants per fer front a les petites despeses que generen, ja que continuen tenint una dependència econòmica de la família. No és, doncs, el guany econòmic, sinó la idea de grup que manté els joves de **Fustall**.

Del total dels beneficis que s'obtenen a final de mes es destina un 15% a l'adquisició de nou material, un 10% al restabliment del material fet malbé i el 75% restant es reparteix entre ells. La divisió d'aquests diners per les hores totals treballades dona una xifra que es multiplica en cada cas per les hores treballades i s'obté la quantitat que ha de percebre cada noi. El plantejament sembla igualitari i mai no ha provocat problemes.

Els diners de l'Associació estan ingressats en una llibreta d'estalvi a nom de la majoria de nois i de l'educador de carrer.

La distribució econòmica era realitzada inicialment per l'educador i també pel monitor; tanmateix, darrerament la realitzen els propis nois.

Revisió de la feina. Fa quatre anys,

quan va iniciar-se l'experiència, dins del règim intern de normes que es va crear s'havia establert una reunió setmanal de l'educador de carrer amb els membres del taller. A la reunió es revisava la feina feta i el desenvolupament, tant material com personal, del que s'havia fet durant aquella setmana.

Les revisions setmanals són un moment important d'autoafirmació i de reflexió. És l'espai on plantejar i solucionar els aspectes laborals i personals de la feina.

En els primers moments i durant tota la setmana s'anaven apuntant els temes a tractar i entre tots es confegia un ordre del dia. El funcionament d'aquestes assemblees i l'anàlisi de les errades que impedièen el bon funcionament era difícil, donats els dèficits de maduració personal i les limitacions de visió de la societat per part dels nois amb qui es tractava. El seu individualisme era sovint la barrera més important a salvar. L'educador va dedicar moltes hores a treballar aquest aspecte.

En cada cas, monitor i educador tractaven, no exclusivament durant la reunió sinó en tot el context de l'experiència, dels seus camps d'actuació, de qüestions formacionals i professionals respectivament.

Les revisions assembleàries han seguit, tot i que de forma més laxa i sense una periodicitat estricta. Quan sorgeix algun problema o algun tema que cal parlar amb el grup es convoca una reunió-

revisió amb l'educador per tractar-lo tots junts.

El baix grau de maduresa de l'equip i el procés seguit han afectat aquest aspecte i han conduït fins i tot a la celebració d'assemblees o revisions entre els propis nois sense la figura de l'educador.

La interrelació entre l'equip humà i la potenciació del diàleg com a mètode per solucionar les dificultats han estat aspectes valorats positivament per l'equip de seguiment pedagògic.

La revisió de la feina i del comportament de l'equip humà no tan sols ha estat utilitzat com a eina de rectificació professional, sinó també pel seu abast formatiu més ampli.

Formació professional

Després de la primera fase del taller, el monitor passa a ocupar-se de l'ensinistrament professional-laboral.

Aquesta segona fase va acompanyada de l'oferta d'una actuació més conjunta. Durant aquests anys s'han organitzat un seguit de cursos i xerrades per crear una consciència més àmplia sobre la feina, no reduïda estrictament al treball de la fusteria.

Alguns dels nois han assistit a cursos de comptabilitat i de formació d'empreses. A més, s'han organitzat diverses xerrades, tant de professionals entesos en el

tema com de persones que viuen altres experiències semblants.

Professionalment és difícil d'introduir els nois en el conjunt d'informació existent sobre aquest tipus d'associacions o societats cooperatives. La majoria dels joves de **Fustall** s'han vist abocats al fràs escolar i, per tant, llegeixen i assimilen certs conceptes amb dificultat.

Aquesta mancança se supleix amb la capacitat de l'educador i del monitor d'arribar als nois a través d'altres vies (xerrades, visualització del treball, etc), intentant que ells mateixos s'adonin de les coses.

Formació integral

La formació s'emmarca dins d'un capítol més ampli que abasta la formació integral del noi, més enllà del món laboral. En aquest camí i amb la voluntat que **Fustall** sigui un centre d'acollida, de prevenció o d'inserció, s'ha dut

a terme una dinàmica educativa incloent-hi activitats diverses. Excursions del grup de treball amb l'educador i el monitor, i amb d'altres col·lectius semblants; activitats esportives entre associacions del barri i de la ciutat; dedicació d'alguna jornada a conèixer les tècniques de l'horticultura; mantenir un contacte més o menys sovintejat amb la natura... han estat activitats a les quals s'ha dedicat força hores.

Els educadors, però, reconeixen la dificultat del mètode, no tan sols pel fet que absorbeix i ultrapassa la disponibilitat horària professional, molts cops sobrecarregada de comandes, sinó també per la dinàmica que genera en els propis nois partíceps de l'experiència, on ells proposen i disposen.

Aquestes activitats no tan sols es fan amb nois del taller: s'han obert al barri i hi assisteix gent que no està vinculada al projecte **Fustall** (amics, coneguts, etc). La idea d'obrir el taller al barri ha ajudat a cohesionar el grup.

Seguiment de l'equip pedagògic

L'equip pedagògic manté un seguiment a tres nivells:

- Personal.
- Professional.
- Familiar.

El seguiment personal i professional era repartit, com ja hem explicat anteriorment, entre l'educador de carrer i el monitor. Des del moment en què aquest darrer abandona **Fustall**, la formació laboral queda una mica aturada. L'equip pedagògic intenta fomentar-la facilitant l'accés d'alguns dels nois a cursets o estudis que puguin enriquir aquest aspecte formacional. A nivell personal, s'intenta transmetre uns valors personals, socials i familiars relacionats amb el respecte, la seriositat, la responsabilitat i el treball ben fet.

L'experiència del treball i l'obligació que suposa quant a creació d'uns hàbits, ha estat des de l'inici el factor principal en el procés. L'obligació i la necessitat han contribuït a la maduració personal i del grup.

El seguiment familiar és força diferenciat segons el procés evolutiu i l'edat dels nois. Amb els més petits hi ha un contacte amb la família molt més estret, no tan sols per la voluntat dels educadors, sinó també pel neguit dels pares que desitgen saber per on i com es mou el seu fill.

Amb els més grans, aquest contacte amb els pares ha de ser mesurat si es

L'equip pedagògic està format pels educadors de carrer del districte 8è de l'Ajuntament de Badalona. El componen tres persones, que juntes segueixen les experiències de tot el districte. Particularment, el projecte **Fustall** és portat per un educador i el seguiment del seu treball es realitza a les reunions del SAP (Servei d'Atenció Primària).

vol arribar a crear un clima propici en el noi per a la seva educació-formació.

Els joves se sinceren sovint amb l'educador, però el contacte amb els pares pot crear malfiança en els joves, i un distanciament d'ells envers l'educador. La tasca de l'educador de carrer amb

els nois i els pares és, doncs, molt delicada. La relació familiar i la que es manté en el treball amb els nois a la fusteria, permet un seguiment educatiu més ampli i no limitat als nois. A vegades aquest sentiment no tan sols s'adreça als joves que participen en el projecte sinó també als seus familiars.

Avaluació de l'experiència

una fusteria amb un funcionament força autònom per part dels joves que la gestionen, amb una important tasca «integradora-formacional» i amb la idea latent de crear una societat cooperativa. Per avaluar aquest període ens fem en quatre aspectes.

- L'autonomia de funcionament.
- La cohesió del grup.
- La formació integral.
- El paper de les administracions.

L'autonomia de funcionament

El funcionament autònom per part dels joves que integren **Fustall** és un dels principals objectius del projecte en el camp formacional. Assumir aquesta autonomia —que ahora suposa altres aspectes com responsabilitat, funcionament en grup, etc— és difícil, sobretot en un primer moment. La manca d'un seguit de pautes conductuals en el camp laboral fa costosa aquesta circumstància. La figura del monitor serà molt important per a poder assolir aquest objectiu.

El monitor responsabilitzarà d'un seguit de feines internes cadascun dels membres i, en la mesura que el coneixement de la tècnica de treball va essent adquirida pels propis joves, la gestió de la fusteria anirà traspasant-se cap a ells.

Quan aquest procés es va veure tallat per la marxa del monitor que era el

El projecte **Fustall** ha passat per diverses fases de funcionament en els quatre anys de la seva existència. Aquestes marquen un seguit de situacions prou diferenciades per fer complexa l'avaluació de l'experiència.

D'uns inicis problemàtics en la pròpia definició del projecte i sense uns objectius encara prou clars de fins on es volia arribar, s'ha passat, a l'actualitat, a

punt de referència per als joves, la dèria de l'equip pedagògic i l'esforç dels propis joves de superar la crisi va fer possible que la recuperació de **Fustall** es produís potenciant el funcionament autònom.

A hores d'ara, la fusteria funciona per la dinàmica del propi equip de joves sense que l'educador hi tingui un paper motor. Aquest resta com a punt de referència en alguns aspectes.

La cohesió del grup

Les experiències cooperatives amb joves de problemàtica social semblant a la que intervé en el projecte **Fustall** fracassen, en un tant per cent molt elevat dels casos, per manca de formació. Recibir davant les dificultats que comporta per part d'un educador activar serveis especialitzats des de l'administració, converteix un projecte així en una experiència molt remarcable.

Una de les claus de funcionament és la cohesió de grup. En principi, és l'educador de carrer qui l'estimula, i posteriorment és compartida amb el monitor. És un dels valors més ràpidament adquirits i un dels aspectes que ocasionarà menys problemes. Després d'uns primers moments de certa dificultat, el grup es mantindrà cohesionat, per damunt dels problemes propis de l'evolució i canvi de les persones, malgrat els posteriors relleus que s'hi produiran. Els horaris, el repartiment econòmic o

la distribució de les feines no ocasionaran problemes de trencament de grup.

A més, des del moment en què es planteja l'objectiu cooperatiu com una possible sortida es potencia aquest aspecte com un puntal per a la constitució autònoma del grup, del projecte.

Menció especial mereix en aquest apartat pel paper que desenvolupa en la continuïtat del projecte el noi que, un cop el monitor ha deixat **Fustall**, es forja com a capdavanter-motor de la fusteria. La seva voluntat és crear amb d'altres nois una societat cooperativa, constituir la fusteria de forma autònoma, ja que «no desitja estar sota les ordres de ningú». Aquesta voluntat, però, no sempre és corresposta pels altres membres del grup, que no assumeixen les mateixes responsabilitats que ell, o que es troben coberts econòmicament per les respectives famílies, o que no han arribat a un grau suficient de maduresa personal.

Per la seva pròpia manera de ser, és un líder natural, però formalment poc impositiu, i marca el grup a partir de la seva feina i l'exemple. Les queixes les adreça més a l'educador de carrer que no als propis nois, i és contemporitzador: no crea problemes a nivell de grup, sinó que té un important paper en la seva cohesió.

La formació integral

Després de quatre anys de camí, s'apunten com a principals dificultats aque-

lles que provenen de l'absència de recursos materials i econòmics. Les dificultats sorgides en els aspectes formatius i relacionals han estat superades amb més facilitat.

Com ja hem explicat, l'aprenentatge d'unes tècniques laborals passa per l'assoliment d'una formació a nivell global, que inclou des de la presentació d'un temps lliure alternatiu a la potenciació de l'esperit crític i la reflexió sobre l'activitat laboral. Donades les situacions d'aquests joves, s'utilitzen tècniques i recursos no aplicables de forma general. Així, per exemple, a l'hora de valorar l'evolució del treball des dels seus inicis, l'educador de carter realitzarà treballs fotogràfics i confeccionarà un diari.

Mercès a les fotografies i les corresponents exposicions que es munten, els nois s'adonen comparativament de la seva evolució professional. Quasi dos anys després, s'enceta la confecció d'un diari intern on es recullen les incidències que sorgeixen: els propis nois són els encarregats d'escriure dia a dia les qüestions laborals i les incidències personals. La motivació personal a l'hora de realitzar aquest treball diari rau en el fet que mensualment l'educador, a les memòries i a l'evolució del projecte que realitzava per a l'Ajuntament, hi plas-mava l'estat del taller i dels nois que hi prenien part, incloent-hi els fets consignats en el diari intern. Tammateix, la sobresaturació dels educadors impossibilita la realització d'aquesta forma-

ció global de manera prou completa.

La incorporació d'activitats encaminades a influir en d'altres aspectes de la persona han estat acceptades pels joves, fins al punt que arriben a sol·licitar-ne una més gran periodicitat i fins i tot prenen al seu càrrec la seva organització. El projecte **Fustall** no seria tal si no incorporés aquest apartat a la seva actuació.

El paper econòmic i material de les institucions

L'escassa sensibilitat administrativa davant de problemes d'aquest tipus es manifesta en l'absència de serveis especialitzats que realitzin teràpia sobre les problemàtiques detectades en l'atenció primària. L'educador hauria de limitar la seva feina a una funció educativa dins del taller, i no a crear-lo, com en aquest cas.

La manca de serveis d'aquest caire, tammateix, pot ser estimuladora, incitant a crear-ne sense gaire planificació. És com un salt en el buit. La planificació comportaria un estudi molt detallat sobre les possibilitats i la continuïtat d'aquests serveis, cosa que condicionaria les iniciatives fins al punt que molts d'aquests centres, tot i ser necessaris, no s'haurien oberts.

Alhora, aquesta manca de pautes pre-fixades possibilita una política més lliure, menys rígida, més atenta i flexible

davant la realitat. Aquest «deixar fer», però, també fa que l'administració no arribi a assumir mai els problemes que es tracten des dels respectius serveis i que, per tant, no comprometi els mitjans i recursos, principalment econòmics i materials, per respondre-hi adequadament.

Aquest tipus d'actituds deixa a la iniciativa social el funcionament i la planificació dels centres. **Fustall** surt de la iniciativa d'uns educadors de carrer que realitzen una feina per l'absència de qui l'hauria de fer, una feina que no és estrictament la que els corresponia. En aquest aspecte parlem d'iniciativa social, ja que hi juguen un destacat poder de suport diverses entitats i centres

que amb els seus recursos materials col·laboren a la continuïtat del projecte.

En general, **Fustall** té acceptació entre els joves que hi participen, fins al punt que alguns han arribat a rebutjar feines més estables per continuar a **Fustall**, per no perdre el sentit de la convivència, el contacte amb el grup, l'amistat, l'adhesió al projecte, i el clima d'acolliment i seguretat que **Fustall** encomana.

L'esperança en una associació que va més enllà de les persones que la integren i la confiança en l'alè que s'hi respira són les garanties de continuïtat d'aquesta curta però valuosa experiència.

ÍNDIX

• PRÒLEG	5
• DEL TALLER A L'ASSOCIACIÓ	7
El taller com a aglutinador	7
L'INEM com a possibilitat de sobreviure	8
La figura del monitor-fuster	8
La marxa del monitor i la crisi	9
Procés de transformació i de creixement	10
• CONTEXT DE L'EXPERIÈNCIA	11
Els destinataris	11
Els promotors	11
Concreció sociològica de l'experiència	12
• OBJECTIUS	13
Prevenió-inserció	13
Formació	13
Creació d'una societat cooperativa	14
• PROGRAMA FORMATIU	17
Iniciació laboral	17
Adaptació a les condicions del món laboral	18
Formació professional	20
Formació integral	21
• SEGUIMENT DE L'EQUIP PEDAGÒGIC	23
• AVALUACIÓ DE L'EXPERIÈNCIA	25
L'autonomia de funcionament	25
La cohesió del grup	26
La formació integral	26
El paper econòmic i material de les institucions	27

TÍTOLS PUBLICATS

- 1. TRAJECTE LABOR** és una cooperativa d'educadors especialitzats que pretén la reestructuració de la personalitat dels joves, a través de la convivència i la participació social. Un projecte «arriscat, però que té el privilegi de ser una plataforma lliure per a crear educació».
- 2. CENTRE DE FORMACIÓ I PREVENCIÓ DE MATARÓ** és una associació d'iniciativa social que actua en el camp de la prevenció i la reinserció social de joves inadaptats. Opta decididament, no tant per atendre una demanda genèrica d'atenció social, com per acollir activament la demanda concreta de cada noi i noia que s'hi adrecen.
- 3. MOVI D'A, Moviment d'Aturats del barri de La Mina, de Sant Adrià del Besòs**, és una associació que té per objectiu l'ocupació juvenil. Però no es vol limitar a ser una entitat de serveis: pretén, a través d'una dinàmica associativa, la integració dels joves no sols al món laboral sinó també a la societat on viuen.
- 4. LA VOLA**, és una entitat formada per mestres, biòlegs i altres professionals, que treballa en el camp de l'educació ambiental. Pretén que la societat, i en especial l'escola, adquireixi coneixements, actituds i comportaments que l'orientin a participar activament en la solució dels problemes que afecten el medi ambient.

En preparació

Movibaix •

**Formació d'adults a la
Perona •**

**Escola d'adults de la
Verneda •**

Fustall és una associació nascuda d'un equip d'educadors de carrer, que treballa en la formació i en la inserció social de nois amb problemes de fracàs escolar, en atur, propers al món de la delinqüència i la drogodependència, amb un contacte constant amb el carrer i molt desarrelats socialment. Utilitzant la fusta com a mitjà, han constituït un petit taller de fusteria: Fustall ●